

DIAKONISSEHJEMMETS
høgskole

RANVEIG KLINGSHEIM

**«ADMINISTRASJONSPRAKSIS I
3. ÅRSAVSNITT, - FELLES INTERESSE FOR
SYKEHJEMMENE OG HØGSKOLEN?»**

*En rapport, - bygd på studenters og læreres erfaringer
høsten 94 - våren 97*

Publikasjon nr. 1/98

*Diakonissehjemmets høgskole er en privat høgskole
som eies av Bergen Diakonissehjem. Høgskolen gir
utdanning innen sykepleie, livssyn og etikk,
veiledning og diakoni.*

994501706

Ulriksdal 10, 5009 Bergen

tlf 55 57 57 80

fax 55 57 58 00

E-mail: dsh@bergendsh.no

610.7307

K

1.260.

ISBN 82-7928 - 013- 8

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	1
2. ADMINISTRASJONSPRAKSIS	1
2.1. BESKRIVELSE AV RAMMENE.....	2
2.2 STUDENTENES MØTE MED PRAKSIS	3
2.3 STUDENTENES LÆRINGSUTBYTTE	4
2.4 RELEVANS FOR SYKEPLEIEFUNKSJONEN.....	6
2.5 ANSPORER ADMINISTRASJONSPRAKSISEN TIL Å SØKE STILLINGER PÅ SYKEHJEM?	8
2.6 EN PRAKSIS ALLE STUDENTER BØR FÅ ?	9
3.0 UTFORDRINGER I FRAMTIDA	10

1.0 Innledning

Denne interne rapport er ment som en oppsummerende dokumentasjon på de erfaringer vi som lærere og studenter har gjort oss med administrasjon som praksisstudie i 3. årsavsnittet i sykepleierutdanningen. Et ønske er at dette arbeidet som her foreligger også skal være et innspill i forhold til videre planer med administrative praksisstudier for høgskolen.

Det er kun en lærer som har fulgt studentene i dette opplegget og skrevet denne rapporten, men den skrives i vi- form da denne administrasjonspraksisen har vært en del av høgskolens opplegg i 3.år, og flere har vært med å utforme denne i forkant og drøfte opplegget underveis.

Som en innledning vil vi understreke det nyttige og positive samarbeidet vi har hatt med institusjonene som har vært med på å legge til rette for gjennomføringen av administrasjonspraksisen.

Administrasjonspraksisen på sykehjemmene for 3.årsstudentene har vært i utvikling fra høsten 1994 til våren 1997. Vi har høstet erfaringer fra tre studentkull. Utviklingen har ikke minst skjedd etter konstruktive tilbakemeldinger fra studenter og kontaktpersonene på sykehjemmene. Opplegget har etterhvert blitt mer tilpasset den enkelte avdeling. Det har vært tilsammen 25 studenter som i løpet av disse 3 årene har hatt denne type praksis.

Fra høsten 97 er fagplanen i 3.studieår blitt endret. Dette har blant annet sammenheng med at høgskolen som helhet har tatt i bruk undervisningsmetoden « Problembasert læring». Dette har medført at vi ikke har denne administrasjonspraksis i studieåret 97/98. For å gjøre en oppsummering over erfaringene vi har gjort oss, skrives denne rapporten først og fremst til internt bruk i Høgskolen.

Rapporten vil gå inn på følgende spørsmål:

1. Hvordan har møtet med administrasjonspraksisen vært for studentene ?
2. Hva har utbyttet vært for studentene ?
3. Har det relevans med tanke på å gjøre studentene mer selvstendige i forhold til den administrative funksjonen innen sykepleien?
4. Kan dette skape /endre holdninger i forhold til å jobbe som sykepleier på sykehjem?
5. Er dette en praksis vi bør la alle studentene få erfaring med i 3.årsavsnitt ?
6. anbefalinger og innspill for veien videre.

Aller først vil jeg belyse rammene som denne praksisstudien inngikk i.

2. Administrasjonspraksis

2.1. Beskrivelse av rammene

Praksisstudien i administrasjon kommer inn under det 3.studieårs fagplan (96/97), som punkt 4.2 A kaller « Punktpraksis ved ulike institusjoner for langvarig og kronisk syke.» Hensikten med denne punktpraksisen er at studentene skal få økt forståelse for hva det innebærer å leve med en kronisk/langvarig sykdom. Videre i fagplanen står det: « *Ved de punktpraksissteder der forholdene ligger til rette for det, skal studenten også få anledning til å knytte teori til praktisk erfaring innen administrasjon og ledelse*» (s.46)

Det er denne intensjonen som har blitt lagt til grunn når vi har utformet det praktiske opplegget rundt denne punktpraksisen som vi etterhvert har gått over til å kalle Administrasjonspraksis. Denne punktpraksisen er en del av høgskolens praksisrettede undervisning, ofte forkortet PRU.

Hensikten med praksisen gjenspeiles i målene for denne perioden; slik de er formulert i fagplanen:

Mål for punktpraksisen:

- «1. Studenten har den kunnskap og forståelse som er nødvendig for utøvelse av sykepleie til pasienter med ulike kroniske/langvarige sykdommer.
2. Studenten viser kunnskaper og ferdigheter i administrasjon, ledelse og tverrfaglig samarbeid på postplan.» (Fagplan 3.studieår, 96/97, s.47)

Denne typen punktpraksis har for studentene på Diakonissehjemmets høgskole vært ved 2 sykehjem i Bergen kommune. Sykehjemmene har vært ulike både når det gjelder størrelse og funksjon. Avdelingene studentene har vært på har også vært forskjellige. Den ene avdelingene var en avlastningspost for pleie og omsorg i flere bydeler i Bergen kommune og var således en aktiv post med stor utskiftning av pasienter. Den andre avdelingen på det andre sykehjemmet var mer preget av at pasientene bodde der over tid. Denne hadde kun 4 -5 plasser til avlastningsopphold.

De to ulike praksisplassene har hatt noenlunde like rammer når det gjelder praksisen, men innholdet og utbyttet har vært noe ulikt. Ved sykehjemmene har det vært en forutsetning at studentene har hatt praksisstudie på institusjonen i 1.årsavsnitt og at de derfor er kjent på posten fra før når de kommer inn som studenter i 3.årsavsnitt.

For hvert årskull har vi hatt gjennomsnittlig 8 studenter som har hatt dette opplegget, 4 om høsten og 4 om våren.

Vi vil beskrive gangen i administrasjonspraksisen i form av følgende skisse:

Uke 0: Torsdag - fredag	Studentene får informasjon av veileder. Møter avdelingen og avklarer forventninger til hverandre. Skriver en felles målsetning for de to ukene i praksis.
Uke 1: Mandag - fredag	1 - 2 dager på å bli kjent i avdelingen. Går i stellet. Går gjerne legevisitt med avd.spl. og følger hennes arbeid. På slutten av uken tar studentene ansvar for gruppen (e).
Uke 2: Mandag - fredag	Selvstendig ansvar for gruppen med blant annet legevisitt, medisiner, inn- og utskriving av pasienter og rapporter.
Uke 3: Tirsdag - onsdag Torsdag fredag	-Skriver en refleksjon + forbereder et pedagogisk framlegg -Pedagogisk framlegg på seminar for medstudenter og representanter fra avdelingen.

Ut fra skissen ser en at selve punktpraksisen varer i to uker. I tillegg kommer tid til for- og etterarbeid og seminar.

Lærer møter studentene og avdelingen en gang i løpet av praksistiden og er ellers tilgjengelig underveis. Vanligvis har det blitt satt av 1- 2 timer, noen ganger bare med studentene, men erfaringen har vist at det har vært viktig også å ha med kontaktpersonen på avdelingen på disse møtene. Kontaktpersonen på avdelingen har hovedsaklig vært avdelingssykepleier, noen ganger assisterende avdelingssykepleier. Kontaktpersonen fungerte som en ressursperson for studentene, og gjorde en innsats med hensyn til å informere personalet om hva denne praksisen gikk ut på.

Målsetningene studentene har skrevet har variert, men de har likevel alle vært knyttet til det å kunne administrere en gruppe pasienter og å ha ansvar for hele avdelingen på seinvakt. Avdelingene var på dagtid delt inn i 2 - 3 grupper og det var 8 -9 pasienter på hver gruppe. På et av sykehjemmene har ofte problemstillingen gått på: «Hvordan er det for oss som snart nyutdannede sykepleiere å skulle administrere en etablert gruppe?»

2.2 Studentenes møte med praksis

De følgende avsnittene bygger på studenters tilbakemelding i skriftlige refleksjoner etter endt praksisperiode og på erfaringer lærer har gjort underveis. Alle studentene har skriftlig gitt uttrykk for hvordan det var å komme tilbake igjen til sykehjemmet og hvilket utbytte de hadde av å ha denne type praksis.

Utvalget av sitatene er en seleksjon av inntrykkene vi mener er illustrerende for oppfatningen som flere av studentene skriftlig og muntlig har formidlet.

De fleste studentene var i utgangspunktet negative til å komme tilbake igjen til sykehjemmet i 3. årsavsnitt som de hadde hatt praksis ved i 1.årsavsnitt. Dette kan nok skyldes erfaringer med å være der som 1.årsstudent, men kan også skyldes skuffelse over ikke å komme på Kvinneklinikken å få praksisstudier innen føde/ barsel som var et av alternativene. En tredjedel av studentgruppen hadde praksisstudier innen dette feltet i samme tidsrom. Det var en kamp studentene imellom om å få komme på Kvinneklinikken.

Først litt om hvordan det nye møtet med praksisplassen ble:

“ Det ble et nytt og annerledes møte med sykehjemmet denne gang. Jeg så nå beboerene med “nye” øyne. Første gangen jeg var der var det stellet som var i fokus. Vi skulle jo også prøve å tenke helhetlig omsorg den gangen, men denne gangen var det så mye lettere og mer naturlig.”

Dette utsagnet fra en student sier noe om hva utbyttet har vært, men også noe om hvor annerledes det var å komme igjen som tredjeårsstudent.

To andre studenter gir uttrykk for at møtet med sykehjemmet ikke var så entydig positivt.

«Våre forventninger til to uker i PRU ved sykehjemmet var ikke direkte oppskrudd. Vi hadde vel helst sett å få komme til en ny plass f.eks. Kvinneklinikken. Fordelen med å komme tilbake var at vi visste hvor rentrommet og skyllerommet var. Rutiner, pauser og diverse var endret. Noen av de ansatte var ikke direkte overlykkelig av å ha oss der. Det bunnet nok i en del usikkerhet. De visste liksom ikke helt hva vi skulle gjøre der.»

På den ene avdelingen vi brukte var det noen ganger ikke så lett å komme tilbake igjen som 3.årsstudent. Dette handlet nok endel om holdninger hos personalet og om rutiner som var godt innarbeidet, men også om at det tar tid å nå ut med informasjon og at vi som høgskole må kjenne avdelingen godt for å vite hvilken informasjon som trengs. Etterhvert som personalet på avdelingen fikk fatt i hva studentene skulle fokusere på ble ofte holdningen en annen.

2.3 Studentenes læringsutbytte

En student har fått syn for alle småtingene som må være på plass for å koordinere den totale funksjonen og for viktigheten av tillit og samarbeid i dette henseende:

“Det vi har lært av disse ukene i praksis er at det er tusen “usynlige” ting som må gjøres for at hverdagen skal kunne fungere på et sykehjem. Vi har erfart at samarbeid og tillit er 100 % nødvendig.”

Denne studenten er ikke konkret på hva de har lært, men gir uttrykk for at viktige oppdagelser har blitt gjort med hensyn til alt som må til for at hele avdelingen skal fungere og at samarbeid og tillit er helt vesentlig for å få dette til. Utsagn som er sitert senere i dette avsnittet tyder på at de også har lært mye om blant annet; prosedyrer, papirarbeid, og fått mer trening i å administrere medisiner.

Hvordan forholder det seg med studenters håndtering av målene som fagplanen skisserer? Studenter har valgt å legge hovedvekten/ fokuset på administrasjon der dette har latt seg gjøre,

og det har vært mer enn nok å forholde seg til på en så kort periode som 2 uker er. Samtidig har målet om «at studenter har den kunnskap og forståelse som er nødvendig for utøvelse av sykepleie...» - lagt der som en bakgrunn for utøvelsen av administrasjon. Slik jeg ser det kan ikke disse målene skilles selv om hovedfokuset er på et av målene. Ved å administrere arbeidet på en avdeling godt gir dette et godt grunnlag for utøvelse av sykepleie til denne gruppen pasienter. Samtidig må den som administrerer ha kunnskap og forståelse for sykepleie for å kunne administrere sykepleien til pasientene.

Et eksempel på dette er at funksjonen til studentene på den ene posten ble utvidet til også å gi helhetlig omsorg til pasientene, dvs å legge mer vekt på det 1. målet i fagplanen (utøvelse av sykepleie til pasienter med ulike kroniske/langvarige sykdommer). For ensidig vektlegging på administrasjonsmålet ble frustrerende for studentene ettersom den viktigste funksjonen til gruppelederne på posten var å gi helhetlig omsorg og utøve sykepleie. Følgende studentutsagn illustrerer dette:

«Alt sett under ett er dette (sykehjemmet) en praksisplass man kan lære mye av, men det er viktig å vite hva en går til. Det hører med på et sykehjem at sykepleieren er med i det praktiske arbeidet som stell, mating, aktivisering osv. I tillegg kommer en del administrative oppgaver som medisintillaging og tverrfaglige møter osv. Det viktigste er at en ser helheten i arbeidet og at beboeren er i fokus!!»

Ut fra tilbakemeldingen fra studentene totalt kan læringen oppsummeres slik:

- Studentene har utviklet økt selvstendighet i forhold til den administrative funksjonen som gruppeleder på sykehjem.
- De har fått oppleve hvor viktig samarbeid og tillit er på en avdeling, fått innsikt i hvor mange faktorer som skal på plass for at en avdeling skal fungere.
- De har videre fått med seg administrering av praktiske prosedyrer som mottak, utskriving, medisiner og rapportering.
- Mange har også fått kjenne på hvor vanskelig det kan være å komme som «snart nyutdannet» sykepleier å skulle administrere en gruppe med pleierere som har lang rutine og erfaring.
- Studentene har fått erfaring med samarbeid med hjemmebaserte tjenester.

Lærer har hatt kontakt med studentene i hele perioden; - i forberedelsene, underveis i praksisstudien og i etterkant. Dette har gitt innsikt i den modningsprosessen studentene har vært i. Seminardagene med framlegg fra disse praksisstudiene og de skriftlige refleksjonene har gitt tydelige uttrykk for at verdifull læring har funnet sted ut fra studentenes egen målsetting for perioden.

Studentene har fått ulikt med seg alt etter hva som skjedde på avdelingen og alt etter hvilke sykehjem de var på. Studenter som var i praksis i rolige perioder på avdelingen har uttalt at de lærte mer ved å være gruppeleder i 2. årsavsnitt på sykehuset. I 2. årsavsnitt er målsettingen at studentene skal få innblikk i gruppeleders funksjon og hver student får 4 dager hvor de får prøvd seg som gruppeleder. Så selv om bildet overveiende er positivt når det gjelder læringsutbytte i 3. årsavsnitt, er det variasjoner.

Studentene har også kommet med innspill på hvordan denne praksisen kunne bli enda bedre:

“ Nå var det tilfeldigheter som gjorde at vi ble alene, men hvorfor kunne det ikke legges opp til i en slik punktpraksis at en av de siste dagene så hadde studentene hele avdelingen uten sykepleiere tilstede? ”

Dette er blitt gjort på andre institusjoner, men ikke på den posten vedkommende studenter var på. Erfaringene fra dette forsøket har vært positive med hensyn til at studentene har fått ansvar i forhold til å administrere avdelingen når personalet har vært på kurs.

Noen få studenter har etter endt praksis kommet med konstruktive og kritiske tilbakemeldinger som påvirket deres erfaring med administrativ punktpraksis. Dette har mest vært i forhold til enkeltstående hendelser på avdelingen, som at kontaktpersonen ble syk, flere sykepleiere var på kurs, eller at det var lite å administrere da det var få innleggelser/utskrivelser akkurat i den perioden studentene var på avdelingen.

2.4 Relevans for sykepleiefunksjonen

Om denne type praksisstudier har relevans i forhold til å gjøre studentene mer selvstendige med hensyn til den administrative funksjonen på et sykehjem er det delte syn på. De fleste studenter har gitt uttrykk for at de har lært mye om helhetlig omsorg for pasientene, men den administrative delen av praksisen har vært mer uklar:

“Pleierne på avdelingen var så rutinerter at det virket kunstig på oss å komme der som “nye” og skulle sette andre i arbeid.”

Flere utsagn går på at studentene hadde forventet at den administrative funksjonen på sykehjem var mer lik den som var på en sykehusavdeling. Her kunne vi lærere vært flinkere til å poengtere forskjellen på den praksisen de hadde som gruppeledere på sykehus i 2.studieår og hva som vil møte dem på sykehjemmene i 3.år. Et utsagn fra en student viser at vedkommende hadde fått fatt i noe av det å være gruppeleder på sykehjem:

“ Hovedoppgaven til gruppeleder på sykehjem handler mer om ansvar enn konkrete arbeidsoppgaver. ”

Proessen studentene er i angående selvstendigheten i forhold til den administrative funksjonen i sykepleien vil vi mene er særdeles viktig i 3.årsavsnitt hvor studentene skal ta steget fra å være student til å bli sykepleier.

Flere uttrykte hvor bra denne praksisen var i forhold til dette:

“ Det har vært godt å kunne ta selvstendige avgjørelser uten “å ha noen i hælene” hele tiden. Synes alle sykepleierstudentene burde få sjansen til dette.”

“ Det var interessant å se litt mer hva denne administrative jobben gikk ut på. Vi hadde mye med medisinen å gjøre i tillegg til papir og kontorarbeid. Det var interessante oppgaver og mye selvstendig vurdering /arbeid , men jeg må si at jeg savnet mer kontakt med pasientene, synes det ble litt mye indirekte kontakt med de.”

Dette siste utsagnet viser også at studenten har gjort egne oppdagelser i forhold til hva hun synes var flott og hva hun savnet når hovedvekten ble lagt på den administrative funksjonen på sykehjemsavdelingen.

Har dette utbyttet hatt relevans når det gjelder studentenes selvstendighets- utvikling i forhold til den administrative funksjonen innen sykepleien?

Erfaringer og betraktninger gjort etter samtale og i tilbakemeldinger fra studenter og kontaktpersoner på avdelingene gir oss et innblikk i deres vurdering av selvstendighetsutvikling. Kontaktpersonene og avdelingene har lagt mye tilrette for at studentene skal få være så selvstendige som mulig i denne praksisen. Situasjonene på avdelingene har vært varierte. Dette har ført til at noen har fått med seg mye administrering, ledelse og tverrfaglig samarbeid, mens andre har fått med seg mindre.

Slik beskriver to studenter hva de fikk med seg:

«Vi planla dagen for hver vår gruppe, ledet rapporten og delegerte oppgaver, tok oss av tilbakemeldinger og førte inn i kardex. Inn/ utskriving av pasienter fikk vi også god trening med. Vi tok selvstendige avgjørelser i h.h.t. pasienter, så som ekstramedisinering av smertestillende og utdeling av avføringsmidler. Vi utførte BT, puls og temp. - målinger utfra pasientenes tilstander.»

Studentene har allerede i 2. årsavsnitt fått forsøke seg som gruppeleder på en avdeling i sykehus. De har her fått med seg verdifull erfaring med å lede en gruppe i et travelt miljø. Flere studenter følte i forkant av praksisstudien at det å komme tilbake til sykehjem i 3. året ville si det samme som å få en negativ progresjon faglig sett. Men etter å ha vært der har de sett hvor faglig utfordrende det også var. De har også vært veldig klar på at det har vært annerledes enn å være på sykehus.

En student sier det slik:

«Den første uken var jeg litt frustrert. Jeg syntes ikke at rollen som gruppeleder i sykehjem ble som forventet. Jeg sammenlignet den for mye med gruppelederrollen i sykehus, og dette ble feil. Men etter samtale med lærer og ass. avdelingssykepleier skjønte jeg at disse rollene er ulike. Jeg har imidlertid etter denne praksisperioden fått bedre trening i gruppeledelse og dette med tverrfaglig samarbeid: Her kan jeg nevne samarbeid med Pleie og Omsorg, fysioterapeut, logoped såvel som det daglige samarbeidet med hjelpepleierne.»

I 3. studieår legges det stor vekt på at studentene utvikler evne til samarbeid med ulike yrkesgrupper i tverrfaglige team. Dette har flere studenter gitt uttrykk for at de har fått praktisert. De har også sett hvor mye ansvar en sykepleier har på sykehjem og hvor mange selvstendige avgjørelser de må ta. Ut fra dette mener vi at det utbyttet studentene har hatt i løpet av 2 ukers administrasjonspraksis har verdifull betydning i forhold til å utvikle selvstendighet og samarbeidsevner innen ledelse og administrasjon. Disse funksjonene er viktig for den jobben de skal inn i som ferdige sykepleiere. Noe av dette understreker følgende sitat fra to av studentene:

«Vi føler begge to at vi har hatt en svært utbytterik praksis. Dette skyldes ikke minst at avdelingsleder og avdelingen forøvrig har latt oss få lov til å bruke praksisen til det vi skulle, nemlig administrativt arbeid. Vi har fått lov til å sette oss godt inn i de

administrative rutine på avdelingen og vi er blitt gitt ansvar og vist stor tillit i de arbeidsoppgavene som vi er blitt tildelt. Ingen har fotfulgt oss, eller hengt over skuldrene våres når vi har arbeidet, men vi visste at de var der om vi lurte på noe. Dette har ført til at vi har fått selvtillit i arbeidet som sykepleier, da vi har måttet ta egne avgjørelser basert på egne kunnskaper og erfaringer.»

2.5 Ansporer administrasjonspraksisen til å søke stillinger på sykehjem?

Som lærer har det ikke alltid vært lett å møte enkeltstudenter som har vært helt fortvilet fordi de skal tilbake igjen til sykehjemmet de mistriks på i 1. studieåret. Tydeligst har det vært med den første studentgruppen (høsten 94) som skrev refleksjonen « Fra pessimisme til realisme» etter punktpraksisen og hvor den ene studenten som var mest negativ skrev et eget kapittel som hun kalte « fra pessimisme til optimisme», hvor hun beskriver hvordan en negativ holdning ble vendt til positiv optimisme.

Dette blir trukket fram som et eksempel på at denne praksisen helt tydelig har endret studentenes holdning i forhold til det å jobbe på sykehjem og å se dette som en utfordring som ferdig sykepleier.

Følgende studentutsagn illustrerer noe av holdningsendringen som har funnet sted i løpet av denne praksisperioden:

“ Vi er begge enige om at denne PRU - praksisen har vist oss at arbeid innen sykehjem er både mer givende, interessant og utfordrende enn vi trodde på forhånd. Den siste dagen i PRU følte vi begge at det var NÅ vi ville fortsette som gruppeledere, og ikke avslutte, “

Her kan nevnes at den ene av disse studentene begynte etter endt utdanning på en nyopprettet sykehjemspost i Bergen kommune, sammen med 2 medstudenter.

Ikke alle studenter har vært like konkrete i tilbakemeldingen / refleksjonen etter endt praksisperiode, - men flere har gitt uttrykk for en totalopplevelse som kan illustreres i dette utsagnet:

“Det var i det heile ei fin erfaring å ta med seg vidare! “

Spørsmålet er om denne type praksis kan skape /endre holdninger ift å jobbe som sykepleier på sykehjem. Flere av utsagnene foran tyder på at studentene har sett hvor spennende det er å komme tilbake igjen på sykehjemmet 3. år. En annen gruppe 3.årsstudenter gjennomførte en spørreundersøkelse angående motivasjonen sykepleiere hadde til å jobbe på sykehjem. Her kom det fram at sykepleierne hadde stor arbeidsbelastning og en av grunnene til dette var at sykehjemmene sliter med å rekruttere sykepleiere til ledige stillinger. (Prosjektoppgave, 12 studenter ved Diakonissehjemmets høgskole, juni 1996)

En spørreundersøkelse som Oddvar Førland gjorde våren 1997 for avgangskullet (Kull - 94) viste at av 32 studenter som svarte (av 48 studenter totalt) , så var det 1 student som hadde bestemt seg før utdanningen startet for å begynne på sykehjem etter endt utdanning. På spørsmålet angående planer nå som nyutdannet sykepleier, svarte 2 studenter at de skulle begynne på sykehjem. Når vi spurte de samme studentene om hvilke planer de hadde på lengre sikt så er det ingen studenter som kan tenke seg en hverdag på et sykehjem.

Hva sier dette oss? Uten å trekke disse svarene for langt, så viser de ihvertfall at sykehjemmene har lavstatus som kommende arbeidsplass for nyutdannede sykepleiere.

Selv om disse tallene for avgangskullet 96/97 kan tyde på at rekrutteringen til sykehjemmene ikke har økt pga administrasjonspraksisen, så vil vi likevel fremheve at denne type praksis har gitt studentene et nytt og spennende møte med eldreomsorgen som de ikke hadde fått i utdannelsen ellers. Når vi og trekker med oss erfaringene fra året før (hvor vi ikke har noen spørreundersøkelse å vise til), vet vi at 3 av studentene begynte på en nyopprettet post ved et nytt sykehjem i Bergen kommune som nyutdannede sykepleiere (to av disse hadde hatt administrasjonspraksis).

2.6 En praksis alle studenter bør få ?

Som beskrevet innledningsvis så har vi studieåret 97/98 endret rammene for denne perioden og har ikke administrativ punktpraksis i inneværende studieår.

Ut fra det som er beskrevet vil vi hevde at det er et behov for denne type praksisstudie for studentene i 3.årsavsnitt. Vi har gjort så mange positive erfaringer med å tilrettelegge administrativ praksis ved sykehjemmene, at dette bør ikke legges altfor lenge på is.

Dette spørsmålet handler også om rammer og ressurser. Vi har endret opplegget for å tilpasse oss signaler som er gitt i den nye rammeplanen for Sykepleierutdanningene som er under utarbeidelse og som sier at alle studentene skal ha erfaring med føde/ barsel. Dermed har perioden hvor vi tidligere har plassert denne administrasjonspraksisen blitt "fullbooket".

Et annet argument som omhandler både dette med rammer og ressurser er antallet studenter. Vi har som omtalt hatt 8 studenter i administrasjonspraksisen pr. år. Dersom alle skal få komme tilbake til sykehjemmet de var på 1. året, vil vi ha behov for 30 praksisplasser i to perioder. Er dette realistisk i forhold til den store sykepleiermangelen vi opplever på sykehjemmene i dag? Og vil dette da gå ut over praksisplassene studentene har i 1. årsavsnitt? Vi så tegn som tyder på det siste våren 1997, hvor en av institusjonene heller ønsket 3.årsstudenter fremfor 1.årsstudenter. Ut fra rekrutteringsproblemer og ressursmangel så skjønner vi at sykehjemmene ønsker primært 3. årsstudenter, men slik opplegget for sykepleierutdanningen er i dag så trenger vi alle praksisplassene vi har til rådighet i sykehjemmene for 1.årsstudentene. 1. årsstudentene har kun praksisstudier på sykehjemmene i vårsemesteret, så 3.året kan dermed benytte høstsemesteret uten «kollisjon», men det som hadde kunne vært spennende, var å jobbe sammen slik at 3.årsstudentene kunne bli en ressurs for 1. årsstudentene i sykehjemmene.

Vi har den oppfatning at om sykehjemmene skal få rekruttert nok sykepleiere så må de få mulighet til å profilere seg overfor 3.årsstudentene og vise hvilke utfordringer det ligger i å jobbe som sykepleier på sykehjemmene. Dette mener vi at vi som høgskole sammen med sykehjemmene må jobbe for i framtida.

Når det gjelder ressurser så ser vi også at lærernes ressurser er begrenset.

Desto viktigere er det at vi våger å tenke nytt ut fra de rammene som ligger i systemet i dag.

Siste ord i denne drøftingen gies som en utfordring fra flere studenter:

«Tilslutt vil vi anbefale på det sterkeste at skolen vurderer et slikt opplegg for alle studentene til neste år, da det har vært svært utbytterikt for oss begge.»

3.0 utfordringer i framtida

Erfaringene vi har oppsummert er såpass positive at vi vil anbefale høgskolen til å se på muligheten til å føre vidare den administrative punktpraksisen. Det at alle studentene ved slutten av utdanningen får komme tilbake igjen til det sykehjemmet de hadde sin første praksisperiode på, og nå i 3. studieår får praktisk erfaring med helhetlig sykepleieransvar og administrasjon, er etter vår mening svært ønskelig. Slik 3. studieårs program er idag tror vi imidlertid det for ambisiøst å skulle starte opp med gi dette tilbudet til *alle* studentene, men å kutte dette helt ut vil bli et tap for både studenter, sykehjemmene og for oss som høgskole.

Vi vil skissere følgende forslag:

Vi må se hvilke muligheter som ligger i endringene som skjer i kommunene. Nå er det kommet forslag om at Bergen kommunes bydeler skal omfordes på nytt som praksisplasser mellom høgskolene i Bergensdistriktet. Dette vil medføre at vi som høgskole får de samme bydelene i kommunen når det gjelder sykehjem og Pleie og omsorgsdistrikt. Disse bydelene er ikke de samme som vi har hatt praksisstudier i hjemmesykepleien tidligere. Dette gir oss muligheter til å tenke nytt i forhold til å integrere 3.års praksisstudier i hjemmesykepleien med en kortere administrativ praksis på sykehjem i samme bydel.

Et studentutsagn viser viktigheten av dette nære samarbeidet mellom sykehjemmene og hjemmesykepleien:

«Vi var i kontakt med hjemmesykepleien både ved inn og utskrivning av pasienter. Spesielt ved utreise i h. h. t. planlegging ved utreise, vidare oppfølging, sykepleierapporter og avtale med hjemmesykepleie om at de var og tok i mot pasientene i hjemmet og samtale om vidare opplegg for pasienten enten i hjemmet eller på annen institusjon.»

Et annet alternativ kunne være at studentene får velge mellom et tema- prosjekt i PBL eller administrativ punkt praksis. Dette kunne gå inn som et tilbud til en gruppe studenter i den perioden hvor studentene har PBL i forhold til kronisk syke/ administrasjon. Dette kan gjennomføres uten at vi hadde behøvd å endre så mye på rammene for den perioden. Vi hadde dermed gitt studenter en mulighet til å velge denne type praksis ut fra ønske og behov.

Vi mener at det første forslaget med ønske om å integrere denne punktpraksisen i hjemmesykepleien må utredes vidare, men at dette kan ta tid da det er flere instanser som skal inn i bildet før fordelingen av bydeler høgskolene imellom blir endelig og at vi får knyttet kontakter med «nye» sykehjem og «nye» Pleie og omsorgsdistrikter. Det tar også noen år før vi har fått 3.årsstudenter som har hatt sin sykehjemspraksis i 1. studieår på et av sykehjemmene i «nye» bydeler.

Administrasjonspraksisen slik den er beskrevet i denne rapporten er allerede innarbeidet og kan være et tilbud før «hjemmesykepleiealternativet» er utredet og lar seg gjennomføre. Andre alternativer finnes sikkert, som vi ikke har sett på. Disse som er skissert her er ment som et utgangspunkt for vidare planarbeid.

Vi mener helt klart at studentene trenger en administrativ punktpraksis i 3. årsavsnitt når de står på terskelen til å gå ut som nyutdannede sykepleiere. Vi ser det som viktig at sykehjemmene får vise studentene hvilke faglige og personlige utfordringer som ligger i

eldreomsorgen på institusjon. Som høgskole er vi interessert i og nødt til å være i samspill og dialog med det samfunn som vi utdanner sykepleiere til. Vi vet at gruppen eldre som trenger institusjonsplass bare øker i fremtiden. Dermed har vi et ansvar for å dyktiggjøre våre studenter til å gå inn i denne sektoren etter endt utdanning.

For å sitere en tidligere student:

*« Det å begynne å se etter nye veier er en tung og vanskelig oppgave. Ens "gamle" spor blir så lett for "dype" slik at det er vanskelig å kikke over "sporkanten"»
(B. W. Eidskrem , sitat fra avsluttende eksamen i sykepleie)*

Dermed kan pausen med denne type praksis hjelpe oss til å stoppe opp for eventuelt å endre kurs og velge nye spor. Om sporet endres må vi uansett ha som mål å utdanne sykepleiere som også har kunnskaper og ferdigheter i administrasjon, ledelse og tverrfaglig samarbeid og som kan tenke seg å jobbe på sykehjem.

Etterord:

Jeg vil spesielt få takke Oddvar Førland og Herdis Alvsvåg for nyttige innspill og korrigeringer underveis i skriveprosessen. Samtidig en takk til Ingrid Torsteinsson som var med i oppstarten og informasjonsrundene på avdelingene ved de ulike institusjonene . Det ble lagt ned et godt stykke arbeid her for å få avdelingene «tent» på denne type praksisstudie. En takk også til Jarle Blindheim som har lest denne rapporten med «nye øyne» og har kommet med nyttige spørsmål i forhold til innforstått kunnskap.

Litteratur og henvisninger:

Diakonissehjemmets høgskole: Fagplan for 3. studieår, 1996/97.

Førland O. : Spørreundersøkelse blant 3.årsstudenter vår- 1997 (upublisert).

Studentprosjektoppgave: « Hvorfor være sykepleier på sykehjem». En kvantitativ spørreundersøkelse gjennomført av 12 tredjeårsstudenter ved Diakonissehjemmets høgskole, juni 1996.

Refleksjoner fra studenter i administrativ punktpraksis ved Diakonissehjemmets høgskole , høst 94 - vår 1997 (upublisert).

99YS01706